

ПОЧАТКОВА ШКОЛА

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

Літечко. Палієнко Вікторія, 3 клас
Вільнотерешківської ЗОШ І–ІІІ ст. Подільської обл.
Вчитель — Рубанова Людмила Олексіївна

Жили у бабусі... Золотар Саша,
учень ДХШ №4 Подільського р-ну м. Києва.
Педагог — Лапа Г.С.

Хата моя. Купко Владислав, 3 клас
Вільнотерешківської ЗОШ І–ІІІ ст. Подільської обл.
Вчитель — Рубанова Людмила Олексіївна

Тече річка. Поліщук Світлана, 3 клас
Вільнотерешківської ЗОШ І–ІІІ ст. Подільської обл.
Вчитель — Рубанова Людмила Олексіївна

«ПОЧАТКОВА ШКОЛА»

щомісячний науково-методичний журнал

№ 7 (505) ЛИПЕНЬ 2011

Засновники –
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ,
ВИДАВНИЦТВО «ПОЧАТКОВА ШКОЛА»
Видавець –
ВИДАВНИЦТВО «ПОЧАТКОВА ШКОЛА»

Видається з липня 1969 року
Київ

Журнал включено до переліку наукових
видань ВАКУ України, в яких можуть
публікуватись основні результати
дисертаційних робіт

Головний редактор

Алла ЛУК'ЯНЕЦЬ, кандидат педагогічних наук,
заслужений працівник народної освіти України

Редакційна рада:

Іван БЕХ, Надія БІБІК, Микола ВАШУЛЕНКО,
Олександра САВЧЕНКО.

Редакційна колегія:

Галина ДРЕВАЛЬ, Валентина ЗАТОРЖИНСЬКА,
Олександр КИРИЧУК, Людмила КОВАЛЬ,
Ніна КОВАЛЬ, Ярослава КОДЛЮК,
Юлія КОЛЕСНИКОВА (*завідувач відділу*),
Тетяна КОХНО, Людмила ЛІЩИНСЬКА
(*завідувач відділу*), Людмила ЛОПУШАНСЬКА
(*відповідальний секретар*),

Світлана МАРТИНЕНКО, Віра МЕЛЕШКО,
Олександр МИТНИК, Антоніна МОВЧУН,
Ізоolda НІЗЕЛЬСЬКА (*заступник головного
редактора*), Тамара ПИРОЖЕНКО, Тамара
ПОНІМАНСЬКА, Катерина ПОНОМАРЬОВА,
Катерина ПРИЦЕПА, Тетяна ПУШКАРЬОВА,
Володимир ТИМЕНКО, Ольга ХОРОШКОВСЬКА,
Людмила ХОРУЖА, Михайло ЧЕМБЕРЖІ,
Ірина ШАПОШНІКОВА, Лідія ЩЕРБАКОВА,
Тетяна ЯРЕМЧУК (*завідувач відділу*).

Літературний редактор-коректор

Костянтин ЗЕЧЕВИЧ.

Комп'ютерна верстка

Ніна ГОЛЯК.

Дизайн обкладинки

Володимир ЩЕРБАЧЕВИЧ.

Зареєстровано Державним комітетом інформаційної
політики, телебачення та радіомовлення України
серія КВ, №6506 від 09.09.2002 року.
Підписано до друку 24.06.2011. Формат 84x108/16.
Папір газетний. Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 6,72.
Умовн. фарбовідб. 6,72. Обл.-вид. арк. 9,75.
Наклад 13092 прим. Зам. 0104107.

Адреса редакції: 04213, Київ,
вул. Прирічна, 25-А, к. 12,
тел./факс 501-03-87
www.pochatkova-shkola.net
e-mail: pochatkova@bigmir.net

Видруковано у видавництві
«Преса України». 03047, Київ, просп. Перемоги, 50
http://www.pressa.kiev.ua/. Якість друку повністю відпо-
відає наданому видавцем видавничому оригіналу.

© «Початкова школа», 2011

ЗМІСТ

Державний стандарт початкової загальної освіти	1
У Міністерстві освіти і науки, молоді та спорту України	
План заходів щодо впровадження Державного стандарту початкової загальної освіти	19
Теорія і практика виховання особистості	
Бех І. Життя особистості у просторі духовності	21
Методика навчання	
Боднар Н. Психолого-педагогічні аспекти формування навички письма молодших школярів	25
Положенцева О. Комп'ютерна підтримка уроків у початковій школі	30
Пнатишина С. Формування екологічної культури молодшого школяра на основі використання методу проектів	33
Токарь Л. Екологічне виховання через спостереження	35
Борщ О. Впровадження змісту ігрового навчання в педагогічну практику	39
Організація початкової освіти	
Лященко М. Поглиблення мовної компетенції майбутніх педагогів у процесі викладання української мови (за професійним спрямуванням)	41
Стратегія початкової освіти	
Коновець С. Впровадження креативних освітніх технологій у практику початкової школи	44
Мовна скарбничка	
Хоменко Л. Слово діє	48
Здоров'я дітей – багатство нації	
Тимовська Ю., П'ятчаніна Т. Методи лікування онкологічних хворих	50
Початкова освіта за рубезем	
Кузьменко О. Права людини як предмет вивчення в початковій школі США	53
Учителі – сонячні люди	
Кулик О. Розвиток творчих здібностей молодших школярів	55
Джерела духовності	
Носенко Г., Мельничук Т. Світ створений для добра	57
Нам пишуть	
Нога Т. Виховний захід КВК (математичний) у 1 класі	58
Третьякова Н. Ситуативна форма вивчення фразеологізмів	59
Рецензії та вігдуки	
Чабайовська М. Посібник нового покоління	60
Цікаво знати	
Кочетова Т. Фізика навколо нас	61
Нові українські казки	
Прудник С. Казки київських дерев	62

Передрук будь-якого матеріалу українською або іншими мовами
без письмової згоди редакції заборонено.

Посібник нового покоління

Методика навчання української мови в початковій школі : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / за наук. ред. М. С. Васьуленка. – К. : Літера ЛТД, 2010. – 364 с.

Особливе місце в системі фахової підготовки майбутнього педагога належить курсу "Методика навчання української мови в початковій школі". Його важливість визначається тим, що українська мова є провідною навчальною дисципліною у початковій ланці освіти. Адже мова – це не тільки предмет вивчення, а й засіб навчання основ усіх інших шкільних дисциплін. Від ступеня володіння мовними та мовленнєвими навичками залежить загальний розвиток молодших школярів, їхній світогляд. Уроки української мови відіграють чи не найбільшу роль у формуванні громадянина України як свідомого патріота. Класовод повинен успішно здійснювати навчально-виховний процес, виховувати в учнів почуття любові до української мови як державної, бажання її вивчати та спілкуватися нею. Зважаючи на це, рецензований посібник відзначається актуальністю.

Пропоноване видання створене відомими фахівцями в галузі методики навчання української мови під керівництвом доктора педагогічних наук, професора, дійсного члена НАПН України, заслуженого діяча науки і техніки України М.С.Васьуленка.

Протягом останніх років студенти вищих педагогічних навчальних закладів I–IV рівнів акредитації, які здобувають освіту за спеціальністю "Початкове навчання", працювали за посібником, підготовленим колективом авторів за редакцією професора Дорощенка С.І. (випущений видавництвом "Вища школа" у 1989 та 1992 роках). Цей посібник допомагав у підготовці майбутніх фахівців до навчання української мови у початкових класах загальноосвітньої школи.

Проте у системі початкової освіти за цей час відбулися зміни передусім у визначенні мети шкільного курсу "Українська мова", зорієнтованої на забезпечення мотивації вивчення української мови учнями 1–4 класів, розвиток у них знань, умінь і навичок комунікативно виправдано користуватися засобами мови в різних життєвих ситуаціях під час сприймання, відтворення і створення висловлювань з дотриманням українського мовленнєвого етикету.

Молодші школярі навчаються за підручниками з української мови, складеними за новою програмою. Вивчення мовних явищ відбувається на основі аналізу тексту в єдності змісту і форми. Це надає вчителю можливості вводити учнів у різні навчальні ситуації і тим самим організувати виконання великої кількості видів діяльності за короткий проміжок часу, розвивати в них зв'язне мовлення, формувати високу духовність.

У посібнику зазначено, що навчання української мови в початковій школі повинно здійснюватися на науковій основі, тобто із застосуванням дидактичних і лінгводидактичних принципів, які визначають форми, методи і засоби навчання.

Зміст курсу "Методика навчання української мови в початкових класах" визначається новими тенденціями в розвитку мовознавства, лінгводидактики, психолінгвістики, з урахуванням прогресивних педагогічних технологій, комунікативно-діяльнісного і функціонально-стилістичного підходів до його викладання з метою орієнтації майбутнього вчителя на його професійну діяльність.

У посібнику виділено дві складові методики мови: теоретичну і практичну. Теоретична частина формує наукові осно-

ви методики, розглядає історію виникнення та розвитку методів початкового навчання за відповідною програмою, висвітлює наукові вимоги до підручників та посібників з мови; практична – пропонує конкретні інноваційні технології навчання, "механізм" впровадження їх у процес вивчення мови. У цьому посібнику обидві частини представлені в єдності.

Посібник структурований і складається з окремих розділів, адаптованих до навчально-виховного процесу початкової школи.

У першому розділі подано загальні підходи до навчання української мови в початковій школі (питання лінгводидактики); у другому – рекомендації, як працювати вчителю у 1 класі за Букварем та "Прописами" у період навчання грамоти; у третьому – десятому – висвітлено проблеми вивчення лінгвістичної теорії за підручниками з української мови для 2–4 класів; в одинадцятому – розглянуто проблеми розвитку мовлення молодших школярів.

Наприклад, у розділі "Методика навчання української мови як педагогічна наука" визначено мету і завдання курсу, його зміст, основні теоретичні засади, зв'язок їх з науковими положеннями педагогіки, психології, лінгводидактики, лінгвістики, філософії, анатомії; введено поняття "професійна компетентність" майбутнього вчителя; розглянуто загальнопедагогічні та загальнометодичні принципи і методи розкриття суті певних мовних чи мовленнєвих явищ.

У розділі "Методика розвитку мовлення" розглянуто різні види діяльності з розвитку мовлення школяра на всіх рівнях – вимовному (фонетико-орфоепічному), лексичному і граматичному (робота над словосполученням, реченням і текстом). Поєднано традиційний системно-описовий підхід у вивченні мовних явищ з комунікативно-діялісним, що передбачає орієнтацію на всі чотири види мовленнєвої діяльності: аудіювання (слухання та розуміння усного висловлювання), говоріння, читання і письмо (побудова діалогів, усного та письмового переказів і творів).

Характеризуючи урок як основну форму навчально-виховного процесу з української мови, автори поряд із традиційними подають нестандартні уроки, їх види, ознаки.

Велику увагу в посібнику приділено дидактичним засобам навчання, зокрема, демонстраційним та роздавальним матеріалам: використання електронного підручника, інформативної SMART-дошки тощо.

У кінці кожного розділу вміщено завдання для самостійної роботи студентів, тематику курсових, дипломних та магістерських робіт, що сприятиме їхньому професійному самовдосконаленню, формуванню установки на самоосвіту.

До речі, нещодавно побачило світ друге видання цього посібника.

Загалом рецензований посібник покликаний сприяти якісній підготовці вчителів початкових класів до навчання дітей української мови в школі.

Марія ЧАБАЙОВСЬКА,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри мови та методики викладання
в початковій школі НПУ ім. М.П.Драгоманова